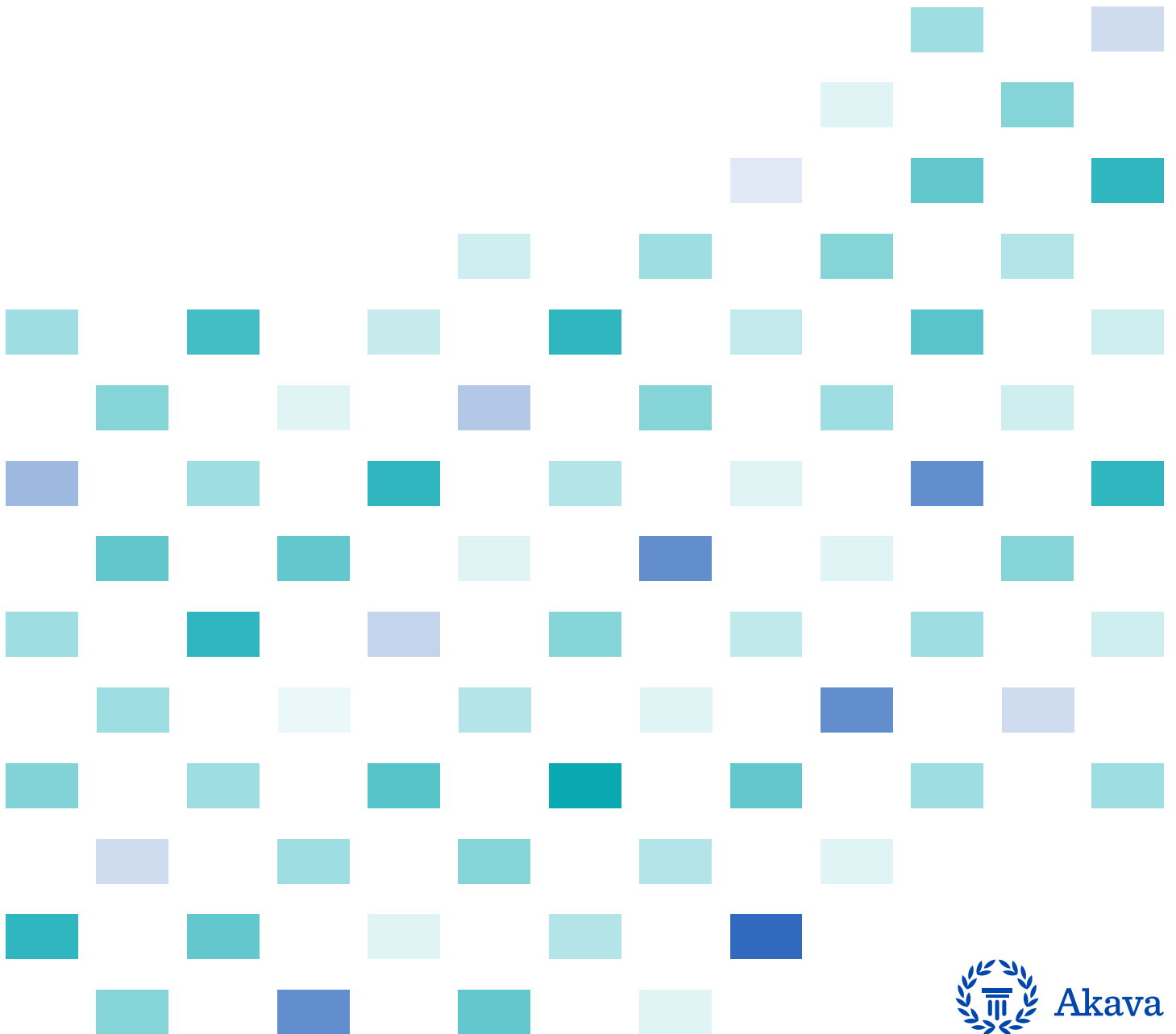

Korkeakoulutettujen osuus on kasvanut samanaikaisesti työllisyydessä ja työttömyydessä

Artikkeli 19/2018

Artikkeli 19/2018

Kirjoittaja: Eugen Koev, pääekonomisti, Akava

Avainsanat: korkeakoulutetut, työllisyys, työttömyys

Päivämäärä: 5.10.2018

Yhteenveto

Eugen Koev tarkastelee artikkelissaan työllisyyden ja työttömyyden kehittymistä koulutusasteiden mukaan. Hän pohtii myös ns. laadullisen työllistymisen ja koulutusrakenteen näkökulmaa. Korkeakoulutettujen osuus on Suomessa kasvanut samanaikaisesti työllisyydessä ja työttömyydessä.

Artikkeli perustuu Eurostat Labor Force Survey -tilaston ja Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tietoihin.

Akava Works

Akavan tiedontuotanto toimii nimellä Akava Works.

Akava Works tarjoaa monipuolisesti tietosisältöjä raporteina, selvityksinä ja tutkimuksina. Tavoitteenamme on lisäksi herättää yhteiskunnallista keskustelua erityisesti akavalaisille tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista. Akava Works -sisällöt eivät ole Akavan virallisia kannanottoja.

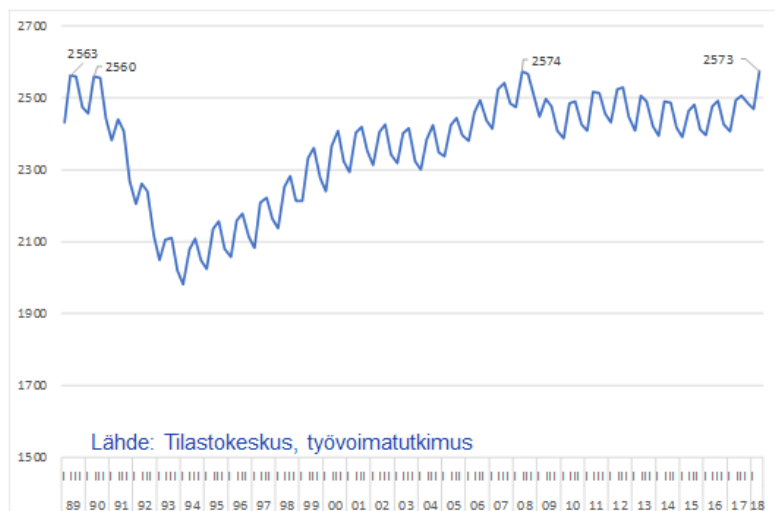
Korkeakoulutettujen osuus on kasvanut samanaikaisesti työllisyydessä ja työttömyydessä

Artikkeli 19/2018

Työssäkäyviä suomalaisia oli 2 573 000 huhti–kesäkuussa 2018. Tasan kymmenen vuotta sitten, ennen finanssikriisin alkua, työllisiä oli 1 000 enemmän. Kevätkesällä työllisyys saavutti merkittävän rajapyykin: finanssikriisiä edeltäneen absoluuttisen tasonsa, joka on samalla uusi ennätys – niin paljon työssäkäyviä ei ole aikaisemmin Suomessa ollut.

Työllisyysaste on toki eri asia, sillä se on suhteellinen mittari, joka suhteuttaa työssäkäyvät työikäiseen väestöön.

Työllisten lukumäärä, 1000 hlöä 1989 / 1 nelj. – 2018 / 2. nelj.

Akava
Works

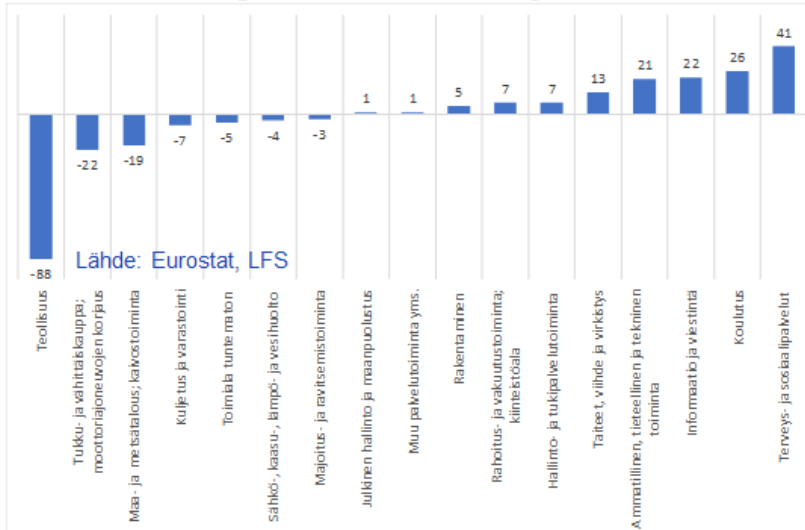
Työllisyyden ja toimialarakenteen muutos

Laadullisesti työllisyys eroaa kymmenen vuoden takaisesta oleellisesti.

Työllisyyden toimialarakenne on muuttunut. Suurin muutos on tapahtunut teollisuudessa. Teollisia työpaikkoja on liki 90 000 vähemmän kuin kymmenen vuotta sitten. Samaten runsaasti työpaikkoja on hävinnyt tukku- ja vähittäiskaupasta. Myös maa- ja metsätaloudessa työpaikkojen väheneminen on jatkunut edelleen.

Työllisten määrän muutos, 1000 hlöä 2008 / 2. nelj. – 2018 / 2. nelj.

Akava
Works

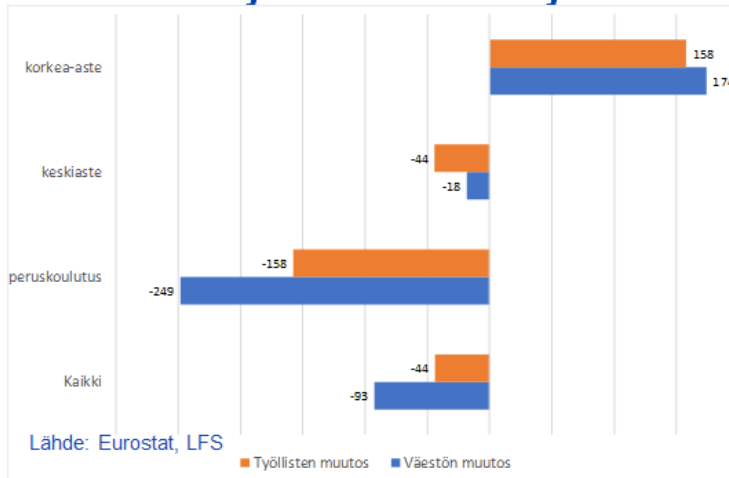
Työllisyys on kasvanut eniten sosiaali- ja terveysalalla. Kasvu on ollut hyvin vilkasta myös koulutuksessa, informaatio- ja viestintäalalla sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa. Viimeksi mainittu kattaa sekä tutkimus- ja kehitystoimintaa että erilaisia yrityspalveluja.

On odotettavissa, että muutokset ovat pääosin pysyviä. Työllisyys jatkaneen kasvuaan henkilökohtaisissa ja osaamisintensivisissä palveluissa, kun taas teollisuuden ja kaupan merkitys työllistäjänä jäänee pysyvästi aikaisempaa pienemmäksi, joskin kumpikin ala pysynee merkittävänä työllistäjänä vielä pitkään.

Muutos koulutusrakenteessa selkeä

Vielä selkeämpi on muutos työllisten ja väestön koulutusrakenteessa.

15-64 v. väestön muutos, 1000 hlöä 2008 / 2. nelj. – 2018 / 2. nelj.

Ikäluokkaan 15–64-vuotiaat kuuluva väestö, jonka perusteella työllisyysasteet yleensä lasketaan, on vähentynyt noin 90 tuhannella. Tässä ikäluokassa työllisiä on noin 45 tuhatta vähemmän kuin 10 vuotta sitten (työllisyyden kokonaisluvussa ovat mukana yli 64-vuotiaat, ja heitä taas on runsaat 40 tuhatta enemmän). Vanhemmat ikäluokat ovat vähemmän koulutettuja kuin nuoremmat, mikä näkyy siinä, että nyt 15–64-vuotiaiden joukossa on 250 000 (28 prosenttia) vähemmän perusasteen koulutuksen saaneita. Toisaalta korkeakoulutettuja on nyt yli 170 000 eli 16 prosenttia enemmän. Keskiasteen koulutuksen suorittaneiden määrä on myös hieman laskenut, 18 000 henkilöllä eli prosenttia.

Väestön muuttanut koulutusrakenne näkyy työllisyyden rakenteessa siten, että korkeakoulutettuja työllisiä on 15–64-vuotiaiden ikäluokassa nyt noin 160 tuhatta eli 17 prosenttia enemmän kuin 10 vuotta sitten. Peruskoulun varassa olevia työllisiä on 160 tuhatta vähemmän, mikä on peräti 37 prosenttia vähemmän. Keskiasteen koulutuksen saaneistakin työllisiä on 44 tuhatta eli 4 prosenttia vähemmän.

Vain korkeakoulutettujen työllisyys on kasvanut, mutta se on noussut samassa suhteessa koulutetun väestön määrän kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että korkeakoulutettujen työllisyysaste on samalla tasolla kuin 10 vuotta sitten, 86 prosenttia. Keskiasteen koulutuksen saaneiden kohdalla työllisyysaste on laskenut vähän, 76 prosentista 75 prosenttiin.

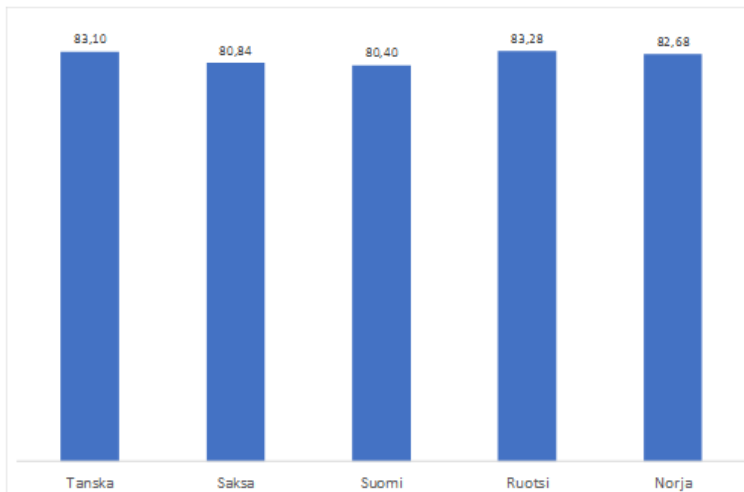
Sen sijaan vähemmän koulutettujen työllisyysaste on laskenut varsin dramaattisesti, 49 prosentista 43 prosenttiin. Matalan koulutuksen suorittaneille¹ sopivien työpaikkojen määrä on vähentynyt selvästi nopeammin kuin heidän väestöosuutensa.

¹ Matalan koulutuksen suorittaneiden työllisyysasteen absoluuttisiin tasoihin vaikuttaa se, että tarkastellaan 15–64-vuotiaita, koska valtaosa 15–19-vuotiaiden ikäluokassa olevista jatkaa koulutustaan. Tämä ei kuitenkaan vaikuta matalan koulutuksen suorittaneiden työllisyyden voimakkaasti heikkenevään trendiin. Ikäryhmässä 20–64

Korkeakoulutettujen osalta herää kysymys, onko työllistyminen koulutusta vastaamattomiin tehtäviin kenties yleistynyt. Nopea tarkistustapa olisi katsoa, miten korkeakoulutettujen tehtävärakenne on muuttunut. Koska tehtäväluokitus on muuttunut, emme voi tukeutua valmiisiin tilastolukuihin. Epäsuora tarkistus on katsoa, miten korkeakoulutetut sijoittuvat eritasoisin tehtäviin keskeisissä verrokkimaissa.

Johto- ja asiantuntijatehtävissä työllistyneiden osuus korkeakoulutetuista, 2018 / 2. nelj.

Akava
Works

Lähde: Eurostat, LFS, oma laskelma

Vaikuttaa siltä, että korkeakoulutetut työllistyvät Suomessa jonkin verran harvemmin johto- ja asiantuntijatehtäviin kuin muissa Pohjoismaissa ja Saksassa, mikä antaa jonkin verran syytä huoleen. Ero ei kuitenkaan ole suuri. Myös työllisyyden toimialarakenteen muutos tukee näkemystä, että korkeakoulutettujen työllisyyden kasvu on ollut pääosin laadullisestikin hyvää. Toki tarkempi analyysi voi olla tältä osin tarpeen.

Tulkintayhteenvetoni on, että vaikka ainoastaan korkeakoulutettujen työllisten määrä on kasvanut, korkeasti koulutettujen työllisyysnäköymät eivät ole parantuneet, vaan säilyneet kutakuinkin ennallaan.

Vaikuttaa siltä, että korkeakoulutettujen kysyntä ja tarjonta työmarkkinoilla ovat laajasti ottaen kasvaneet käsi kädessä.

Toisaalta on syytä tähdentää, että korkeakoulutettujen työikäisten kasvanut määrä ja korkeakoulutettujen muuttumaton työllisyysaste tarkoittavat sitä, että ei-työllisiä koulutettuja (joko työttömiä tai työvoiman ulkopuolella olevia) on nyt lukumääräisesti, mutta ei suhteellisesti enemmän.

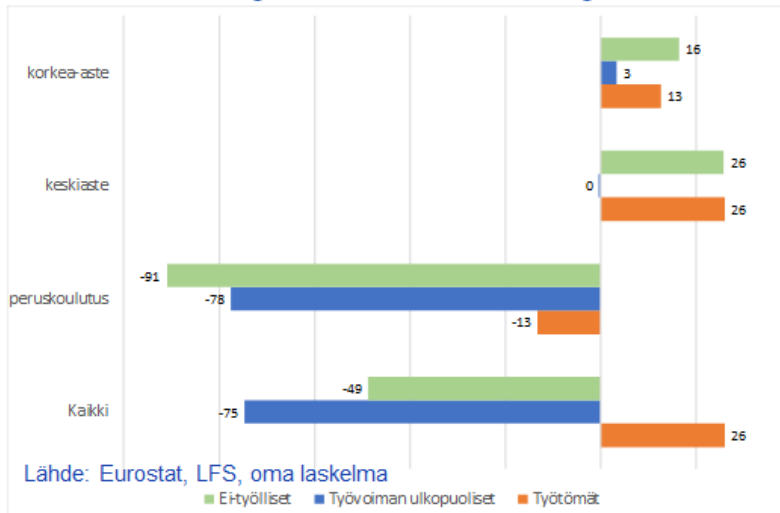
---

vuotta vähän koulutettujen työllisyysaste on tarkastelujakson aikana laskenut 59,6 prosentista 54 prosenttiin.

Kyse on yksinkertaisesta matematiikasta. Jos 1 000 korkeakoulutetusta 86 prosenttia on työllisiä, ei-työllisiä on 140, mutta jos 2 000 koulutetusta 86 prosenttia on työllisiä, myös ei-työllisten määrä tuplaantuu ja on silloin 280 henkilöä.

Ei-työllisten määrän muutos 1000 hlöä 2008 / 2. nelj. – 2018 / 2. nelj.

**Akava
Works**

Tilastotarkastelu paljastaa, että korkeakoulutettujen ei-työllisten (ja myös työttömien) määrä on tosiaan kasvanut ja samanaikaisesti peruskoulun suorittaneiden ei-työllisten (ja myös työttömien) määrä on vähentynyt.

Kun yhä useampi on korkeakoulutettu, on odotettavissa, että myös yhä useampi heikossa työmarkkina-asemassa oleva on korkeakoulutettu. Kymmenen vuotta sitten korkeakoulutettujen osuus työttömistä oli 15 prosenttia, nyt se on noussut 19 prosenttiin. Korkeakoulutettujen työmarkkinatilanne ei yleisesti ottaen ole heikentynyt, mutta demografisten muutosten vuoksi on selvää, että heikossa asemassa olevista yhä useampi on nykyään korkeakoulutettu ja yhä harvempi peruskoulun varassa oleva.

Tietojen tausta

Eurostatin Labor Force Survey (LFS) on menetelmältään harmonisoitu kuukausittainen tilasto, jonka kukin maa tuottaa. Suomesta lähtöaineisto on Tilastokeskuksen työvoimatutkimus ja kaikki Suomea koskevat Eurostatin luvut on laskettu työvoimatutkimuksen aineistosta. Toisin kuin Eurostat, Tilastokeskus ei tarjoa valmiita tietokantataulukoita työllisyydestä ja työttömyydestä koulutustason mukaan neljännesvuosittain. Tämän vuoksi pääasiallisena tilastolähteenä tässä on mainittu Eurostat LFS.